

KITEKINTÉS

A kiégés prevalenciája mozgásszervi radiológusok között

Chew F. S., Mulcahy M. J., Porrino J. A., Mulcahy H. *Skeletal Radiol.* 2017. 46. 497-506.

A kiégés a munkavégzéssel kapcsolatos pszichológiai szindróma, amelynek három vonatkozása az érzelmi kimerülés, a deperszonalizáció, és az egyéni önmegvalósítás megélt hiánya. A kiégés ártalmas hatással van mind a dolgozókra, mind a munkájukra. Ha orvosoknál következik be, akkor veszélybe kerül az illetők jólléte, pályafutásuk hossza, és a betegek ellátása. Az ezzel kapcsolatos vizsgálatok általában egységes csoportként kezelik a szakorvosokat. Ez a tanulmány a mozgásszervi (MSK) radiológusok körében vizsgálta a kiégést.

A felmérést anonim módon, a kiégés mindhárom vonatkozását mérő kérdőívek segítségével végezték. A kiégés három összetevőjének prevalenciája a következő volt: érzelmi kimerültség – 61,7% (n=255/413), deperszonalizáció – 53,3% (n=219/411), önmegvalósítás megélt hiánya – 39,6% (n=161/407). Az MSK radiológusok mindössze 19,5%-a (n=79/405) állította azt, hogy nem fenyegeti kiégés, 80,5% (n=326/405) azonban beszámolt annak egy vagy több megnyilvánulásáról. A magánorvosi ellátásban elterjedtebb és átlagban súlyosabb volt a kiégés, mint az egyetemi alkalmazottak körében. A kiégés prevalenciája inkább függött a radiológiai gyakorlat körülményeitől, mint a megkérdezettek nemétől, továbbá mind a prevalenciája, mind a súlyossága szisztematikusan változott a képzés befejezése óta eltelt évek függvényében.

Az USA radiológusainak kb. 15%-a (n=4608/31239) tünteti fel elsődleges, vagy második szakterületként a MSK radiológiát. A kiégést tekintve, az MSK radiológusok alig van olyan egyedi sajátossága, amely megkülönböztetné az általános radiológiától, vagy annak szakágaitól.

2014-ben az orvosok 54,4%-a számolt be a kiégés legalább egy megnyilvánulásáról – ez a hányad nőtt a 2011-es 45,5%-hoz képest. Az amerikai munkavállaló népesség egészében a kiégés prevalenciája 2014-ben 28,4% volt. A radiológusok körében ez a hányad a 2011-es 47,7%-ról (n=216) 2014-re 61,4%-ra (n=261) nőtt. A kiégés a radiológusok körében észlelt prevalenciája meghaladta az teljes orvostársadalomban kimutatott átlagértéket. A kiégés szignifikánsan súlyosabb a magánorvosi, mint az egyetemi ellátásban.

A kiégés prevalenciája az összes szakterület szakorvosjelöltjeit tekintve 69%, míg a radiológus szakorvosjelöltek esetében 85%. A kiégés szakorvosjelöltek körében észlelt, a gyakorló radiológusokat sújtónál nagyobb prevalenciája feltehetően az anyagi nehézségek és az eladósodottság okozta stresszre, a munkavégzés jellem-

zői feletti befolyás hiányára, és a munkaerő-piaci helyzettel kapcsolatos aggodalmakra vezethető vissza.

A magánorvosi, illetve az egyetemi ellátásban működő radiológusok körében szignifikánsan különbözött a kiégés prevalenciája és súlyossága. A munkavégzés körülményeit leszámítva, a két populáció közötti alighanem a következők a legfontosabb különbségek: rezidensek oktatásának kötelezettsége, értelmes egyetemi munkában való részvétel, magasabb szintű szakosodás a szakterületen belül, alacsonyabb fizetés, rövidebb munkaidő.

Szignifikánsan kisebb volt a kiégés a képzést 21 éve vagy hosszabb ideje befejezettek között. Ennek lehetséges okai a következők: az egyetemi ellátásban nagyobb a rangidős radiológusok aránya, akik eredményesebben képesek befolyásolni munkabeosztásukat és tevékenységeiket; azonban az is lehetséges, hogy az egyetemi radiológusok hatékonyabban kezelik a kiégést. Előfordulhat továbbá, hogy a kiégés prevalenciája és súlyossága miatt rövidül a radiológusi pálya hossza: a súlyos kiégéssel küzdő pályaelhagyók a legidősebbek közül kerülnek ki, a pályán maradókra a legenyhébb fokú kiégés jellemző.

A kiégést jelenleg nem tekintik betegségnek, vagy betegség tünetének, Néhányan felvetették, hogy a kiégés inkább a depresszió egyik formája, ez esetben a pszichiátriai kezelés hasznosnak bizonyulhat. Az Amerikai Radiológiai Kollégium (ACR) számos stratégiát ajánlott a radiológusok kiégésének mérséklésére. Ide tartozik többek között a megfelelő személyzetpolitika, a hosszan tartó stressz enyhítése, a körülmények feletti kontroll érzetének helyreállítása, valamint az éjszakai és hétvégi ügyeleti terhelés csökkentése.

Következtetések

Megállapították, hogy MSK radiológusok körében sokkal sűrűbben fordul elő és súlyosabb a kiégés, mint más radiológusok és más orvosokra körében. A kiégés súlyosabb probléma a magánorvosi, mint az egyetemi ellátásban, továbbá nagyobb mértékben sújtja a magánorvosi ellátásban dolgozó férfiakat, illetve az egyetemi ellátásban működő nőket. Súlyosabb a kiégés azoknál, akik legfeljebb 20 éve fejezték be tanulmányaikat és enyhébb, ha ez legalább 21 éve történt. A MSK radiológusok körében kimutatott magas prevalencia amellett szól, hogy a kiégés enyhítése a munkavállalók és munkaadók, sőt az orvosi szakma egészének kiemelt feladata, aminek az elmulasztása jelentősen kihat a betegellátás színvonalára.

Forgács Sándor dr.